

רשומות

ספר החוקים

28 בפברואר 1957

221

כ"ז באדר א' תשי"ז

עמוד

58	.	.	.	.	.	.	חוק יישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז—1957
63	.	.	.	.	.	.	חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז—1957

חוק יישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז-1957*

פרק ראשון: מבוא

1. שר העבודה ימנה ממונה ראשי על יחסי עבודה (להלן - הממונה הראשי) וממונים על יחסי עבודה (להלן - ממונים); הודעה על מינוי תפורט ברשומות. סמונים על יחסי עבודה
2. לענין חוק זה סכסוך עבודה הוא סכסוך באחד הנושאים המנויים להלן שנתגלע בין מעביד לעובדיו או לחלק מהם, או בין מעביד לארגון עובדים או בין ארגון מעבידים לארגון עובדים, להוציא סכסוך ויחיד; ואלו הנושאים:
  - (1) כריתתו, חידושו, שינויו או ביטולו של הסכם קיבוצי;
  - (2) קביעת תנאי עבודה;
  - (3) קבלת אדם לעבודה או אי-קבלתו או סיום עבודתו;
  - (4) קביעת זכויות וחובות הנובעות מיחסי עובד ומעביד.
3. בסכסוך עבודה שבין מעביד לעובדיו או לחלק מהם, הצדדים לסכסוך הם המעביד וארגון העובדים המייצג את רוב העובדים שהסכסוך נוגע להם, וכאין ארגון עובדים כאמור - הנציגות שנבחרה על-ידי רוב העובדים האלה בין לכל ענין ובין לסכסוך העבודה הנדון. הצדדים בסכסוך עבודה בין מעביד לעובדיו
4. מעביד שהוא צד לסכסוך עבודה ראשי, בכל הנוגע לסכסוך, להיות מיוצג על-ידי ארגון מעבידים, והאדם המוסמך למעול בשם אותו ארגון ידו כיד המעביד. ייצוג מעביד

פרק שני: תיווך

5. צד בסכסוך עבודה ראשי להודיע על הסכסוך לממונה הראשי; תוכן ההודעה, צורתה ודרך מטירתה יקבע שר העבודה בתקנות. טכירת הודעה על סכסוך עבודה
6. במסרה הודעה לפי סעיף 5 או שגודע לממונה הראשי בדרך אחרת על סכסוך עבודה, יחליט הממונה הראשי אם יתווך בסכסוך; החליט לחיוב - יטול לידייו את תפקיד המתווך, אם שר העבודה לא בטל לידייו תפקיד זה, או יטיל את התיווך על ממונה או על מי שיתמנה במיוחד על ידי שר העבודה ליישוב אותו סכסוך עבודה. החלטה על תיווך
7. המתווך יעשה כמיטב יולתו ליישוב הסכסוך בדרך משא ומתן, והוא ראשי -
  - (1) לקיים פגישות עם הצדדים, בידו או בנפרד, לשמוע טענותיהם והצעותיהם ליישוב הסכסוך ולהביא לענין זה הצעות משלו;
  - (2) לחייב את הצדדים בחשובה מנומקת על טענות הצד השני ועל הצעות ליישוב הסכסוך;
  - (3) להזדקק לחוות דעת של מומחים ושל נציגי ארגוני עובדים וארגוני מעבידים;
  - (4) לעיין במצג הכלכלי של המפעל שבו קיים הסכסוך ובספרי חשבונות ובמסמכים אחרים העלולים לטעק לו חומר לחקירתו.

* נתקבל בבכתי כיום י"ז באדר א' תשי"ז (18 בפברואר 1957); הצעת החוק ודברי הכבר נתפרטמו בה"ח 256, תשי"ז, עמ' 58.

8. (א) רשאי המתווך, במסגרת תפקידיו לפי סעיף 7 ולמטרת ביצועם -

- (1) להשיג כל עדות, בין בכתב בין בעל פה, ולחקור כל אדם, אם יש בכך, לדעתו, עניין ליישוב הסכסוך, אך לא ידרש אדם להשיב על שאלה שעלולה להפליאו;
- (2) להזמין אדם לבוא לישיבת התיווך כדי להעיד או להגיש מסמך שברשותו ולחקרו כעד או לדרוש מאתו להגיש מסמך שברשותו;
- (3) לדרוש מכל עד שיקיים עדותו בשבועה או בהן צדק;
- (4) ליתן צו הכופה אדם לבוא לפניו, לאחר שלא בא לפי הזמנה, ולא הצטדק על כך להגחת דעתו, וכן להטיל עליו את תשלום ההוצאות שנגרמו מזמת סירובו לציית להזמנה, גם לקנוס אותו בסכום שלא למעלה ממאה לירות;
- (5) לקנוס בסכום שלא למעלה ממאה לירות כל אדם שגדרש על ידי המתווך להעיד בשבועה, להגיש מסמך, להשיב לטענות הצד השני כאמור בסעיף 7(2) או לאפשר חקירה כאמור בסעיף 7(4), ולא עשה כגדרש ולא הצטדק על כך להגחת דעתו של המתווך.

(ב) קנס שהוטל לפי סעיף קטן (א) ייגבה בדרך שגוברים קנס שהוטל על ידי בית משפט.

הסכם ליישוב הסכסוך

9. הגיעו הצדדים להסכם בדבר יישוב סכסוך עבודה אם על דעת עצמם ואם לפי הצעת המתווך, יערכו המתווך או הצדדים הסכם בכתב לענין זה ובו יפורטו כל התנאים שלפיהם יושב הסכסוך; ההסכם ייחתם בידי הצדדים ויקויים בחתימת המתווך.

פסור ממש כולים

10. הסכם שנחתם לפי סעיף 9 פסור ממש כולים.

כיום התיווך כאין הסכם

11. (א) לא נחתם הסכם כאמור בסעיף 9 תוך ארבעה עשר יום מהתאריך שבו הזמנה הצדדים לראשונה להתייצב לפני המתווך, יסיים המתווך את תיווכו ויגיש לממונה הראשי דין וחשבון על מהלך התיווך, על הביעות הצדדים, על הצעותיהם ועל הצעותיו הוא ליישוב הסכסוך.

(ב) בהסכמת הצדדים רשאי הממונה הראשי לפרטם, בדרך שימצא לנכון, את הדין וחשבון או תקציריו.

תיווך מחודש

12. משקיבל הממונה הראשי דין וחשבון לפי סעיף 11, רשאי הוא להציע לצדדים חידוש התיווך ואם הסכימו לכך - יחדש המתווך את תיווכו והוצאות פרק זה יחולו על התיווך המחודש.

סוריות

13. (א) העובדות שהגיעו לידיעתו של המתווך אגב התיווך ולא היו ידועות ברבים הן בחזקת סוד ולא יביאן המתווך לידיעת אדם זולתו, אלא במידה שהדבר דרוש למילוי תפקידו ולשימוש בסמכויותיו.

(ב) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו - מאסר שנה או קנס אלף לירות.

זכויות שמורות

14. לא נחתם הסכם כאמור בסעיף 9, כל הנאמר במהלך התיווך על ידי הצדדים, כל עדות שהושמעה בו וכל הצעה ליישוב הסכסוך שהובאה בו, לא יחייבו את הצדדים ולא ישמשו ראיה בבוררות לפי חוק זה אלא אם הצדדים הסכימו לכך בכתב.

פירק שלישי : בווררות

15. ואלה הענינים לבוררות לפי חוק זה:
- (1) כל סכסוך עבודה שהצדדים הסכימו בכתב למסרו לבוררות לפי חוק זה;
- (2) כל סכסוך עבודה אשר לפי הסכם קיבוצי שנערך או הוארך לאחר תחילת חוק זה יש למסרו לבוררות מטווימת כקבוע בהסכם ולא נקבעו הבורר או הבוררים או אופן מינויים או שנקבע אופן המינוי ולא נתמנו תוך זמן סביר, או שנתמנו ולא סיימו הבוררות תוך זמן סביר; וכל טענה לסתור אחת העובדות האלה תוכרע אף היא בבוררות לפי חוק זה.
16. כל צד לסכסוך עבודה שהוא ענין לבוררות לפי חוק זה, רשאי למסור הודעה על הסכסוך לממונה; על הודעה לפי סעיף זה חלות הוראות סעיף 5.
17. הממונה הראשי שהגיע אליו העתק ההודעה שנמסרה לממונה, ימנה ועדת בוררים לאותו סכסוך (להלן -- ועדת הבוררים) או יפעל לפי סעיף 18.
18. הממונה הראשי רשאי, על פי בקשת הצדדים ולפני שמינה ועדת בוררים, ליטול לידי תפקיד בורר יחיד או למנות ממונה להיות בורר יחיד בסכסוך, ומשעשה אחד משני אלה נתונות לבורר היחיד כל הסמכויות של ועדות בוררים; הוראות פרק זה בדבר בוררות בוועדת בוררים חלות, כשינויים המחוייבים לפי הענין, על בוררות יחיד כאמור.
19. ועדת בוררים היא שלוש; האחד יושב ראש שנתמנה מבין האנשים ששמותיהם כלולים ברשימת יושבי ראש לוועדות בוררים שנערכה על ידי שר העבודה לאחר התייעצות במועצה ליחסי עבודה; נציג עובדים ונציג מעבידים שנתמנו, לאחר התייעצות לגבי כל אחד מהם בצד המיוצג על ידי, מבין האנשים ששמותיהם כלולים ברשימות נציגי עובדים ונציגי מעבידים לוועדות בוררים שנערכו על ידי שר העבודה לאחר התייעצות בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים יציגים של מעבידים, הכל לפי הענין.
20. מי שפעל כמתווך בסכסוך עבודה מסויים לא יתמנה בורר יחיד או חבר ועדת בוררים לאותו סכסוך, אלא בהסכמת הצדדים בכתב.
21. יושב ראש ועדת הבוררים יקבע את מועדי ישיבותיה ומקומותיה ויודיע על כך ליתר חברי הועדה ויזמין את הצדדים להתייצב לפני הועדה.
22. (א) ועדת בוררים תדון ותפסוק לפי כל חוקים, הסכם קיבוצי או נוהג מקצועי, ובאין כאלה תשובה לנדון, תפסוק ועדת הבוררות לפי מידת הצדק והיחוסר.
- (ב) "נוהג מקצועי" הוא הנוהג או המקובל לגבי הנדון בבוררות ורשאית ועדת בוררים לוותר על הוכחתו בעדים או במומחית, אם היא משוכנעת בקיומו.
23. (א) רשאית ועדת בוררים, לשם ביצוע תפקידיה --
- (1) להשיג כל עדות, בין בכתב בין בעל פה, ולהקור כל אדם אם יש בכך, לדעתה, ענין לסכסוך שגמסר לבוררות, אך לא יידרש אדם להשיב על שאלה שעלולה להפליילו;
- (2) לדרוש מכל עד שיקיים עדותו בשבועה או בהן צדק;
- (3) להזמין אדם לבוא לישיבת הבוררות כדי להעיד או להגיש מסמך שבושותו ולחקרו כעד או לדרוש מאתו להגיש כל מסמך שברשותו;

(4) ליתן צו הכופה אדם לבוא לפניו, לאחר שלא בא לפי ההזמנה ולא הצטידק על כך להנחת דעת הועדה וכן להטיל עליו תשלום ההוצאות שנגרמו מחמת סירובו לציית להזמנה וגם לקנוס אותו בסכום שלא למעלה ממאה לירות; (5) לקנוס בסכום שלא למעלה ממאה לירות כל אדם שנדרש על ידי הועדה להעיד בשבועה או להגיש מסמך ולא עשה כנדרש ולא הצטידק על כך להנחת דעתה של ועדת הבוררים.

(ב) קנס שהוטל לפי סעיף קטן (א) ייגבה בדרך שגובים קנס שהוטל על ידי בית משפט.

24. ועדת בוררים לא תהיה קשורה בדיני הראיות, אלא תפעל בדרך שתיראה לה מועילה ביותר לבירור הגדון.
25. ועדת בוררים תקבע את סדרי דיוניה, במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות לפיו.
26. רשאי יושב ראש של ועדת בוררים לקיים ישיבת הועדה בהעדר אחד הבוררים, אם בירר תחילה כי לחבר הועדה הנעדר מהישיבה נשלחה הודעה על מקום הישיבה ומועדה והחבר לא מסר הודעה בכתב על אי-יכולתו להשתתף בישיבה ולא הראה סיבות מספיקות לדעת היושב ראש; סעיף זה אינו חל לגבי הישיבה הראשונה של הועדה, אלא אם היא מתקיימת במועד דחוי.
27. נתקיימה ישיבה בהעדר אחד החברים כאמור בסעיף 26, או לא השתתף אחד מהם בפעולות הועדה -- אין חוקיות הישיבה או פעולות הועדה וסמכויותיה נפגעות על ידי העדר זה; אולם לפי דרישת החבר שנעדר מישיבת הועדה רשאי היושב ראש לתדוש את הדיון בשאלות שבהן דנו בהעדר החבר, אם ראה היושב ראש סיבה מספקת להעדרו.
28. ועדת בוררים רשאית לתת פסק-ביניים וכן רשאית היא לבטל בכל עת אותו פסק-ביניים.
29. פסק-הבוררים או פסק-הביניים ייגתנו ברוב דעות; וכאין רוב דעות יינתן פסק-הבוררים או פסק-הביניים על ידי היושב ראש.
30. מי שהיה יושב ראש ועדת הבוררים רשאי לתקן טעות סופר שגמלה בפסק-הבוררים.
31. (א) תקופת תקפו של פסק-בוררים בענין תנאי עבודה, הוא שנה מיום גתינתו, אם לא נקבעה בה תקופה קצרה יותר.
(ב) תחילתו של פסק-בוררים היא מיום גתינתו, אם לא נקבע בו לכך תאריך מוקדם יותר או מאוחר יותר.
(ג) דינו של פסק-בוררים כדין חוזה בין הצדדים לבוררות או כדין הסכם קיבוצי ביניהם, הכל לפי הענין; פסק-בוררים בקשר להסכם קיבוצי ברי-חוקף דינו כדין אותו הסכם קיבוצי.
32. (א) התעוררו זילוקי דעות בין הצדדים לבוררות בדבר פירוש פסק-הבוררים בנקודה מסוימת והממונה הראשי סבור, כי אמנם טעון פסק-הבוררים פירוש באותה נקודה, רשאי הוא, לפי בקשת אחד הצדדים להטיל על ועדת בוררים, וכן רשאי הוא בהסכמת הצדדים להטיל על כורר יחיד כאמור בסעיף 18 - לפירש את פסק-הבוררים והחלטת המפרשים תהיה חלק מפסק-הבוררים.
(ב) על פעולות ועדת בוררים לפי סעיף קטן (א) יחולו הוראות פרוק זה.

33. פסקי-בוררים הוא סופי, ואין עליו ערעור.	סוגיות פסקי-בוררים סוגיות
34. (א) העובדות שהגיעו לידיעתו של חבר ועדת בוררים אנב הבוררות ולא היו ידועות ברבים הן בהזקת סוד ולא יביאן לידיעת אדם זולתו, אלא במידה שהדבר דרוש למילוי תפקידו ולשימוש בסמכויותיו. (ב) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו – מאסר שנה או קנס אלף לירות.	
35. יושב ראש ועדת הבוררים ימסור לממונה הראשי ולצדדים העתק פסקי-הבוררים כשהעתק מקיים בחתימת ידו.	העתק מפסקי-בוררים
36. פסקי-בוררים, וכן כתב הרישאה הגיתן על-ידי אחד הצדדים למתייגב בשמו לפני ועדת בוררים, פטורים ממס בולים.	פטור ממס בולים
37. פקודת הבוררות, אינה חלה על בוררות לפי חוק זה.	פקודת הבוררות
פרק רביעי: המועצה ליחסי עבודה	
38. שר העבודה ימנה מועצה ליחסי עבודה (להלן – המועצה) שתיעץ לו בכל הנוגע ליחסי עבודה.	מינוי מועצה ליחסי עבודה
39. (א) חברי המועצה יהיו נציגי עובדים ונציגי מעבידים, שווה בשווה. (ב) נציגי העובדים במועצה יתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ונציגי המעבידים יתמנו לאחר התייעצות בארגון גוים יציגים של מעבידים במדינה. (ג) הודעה על גיבוי המועצה ועל שמות חבריה תפורסם ברשומות.	הרכב המועצה
40. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות את תקופת כהונתה של המועצה ותנאיה לפקיעתה של הבוררות במועצה לפני תום תקופת כהונתה המלאה.	תקופת כהונה
41. שר העבודה או מי שיתמנה על ידיו לכך, יהיה יושב ראש המועצה.	יושב ראש המועצה
42. המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה במידה שלא נקבעו בתקנות.	סדרי הדין במועצה
פרק המישי: הוראות שונות	
43. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, לאחר שהתייעץ במועצה, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.	ביצוע ותקנות
44. פקודת בתי המשפט התעשייתיים, 1947 ² , וחוק השביתות העותמני מיום 27 ביולי 1909 – בטלים.	ביטול
45. תזילתו של חוק זה היא ביום כ"ח באדר א' תשי"ז (1 במרס 1957).	החלה

מרדכי נמיר
שר העבודה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ו', עמ' 35.
² ע"ר 1947, תוס' 1 סט' 1568, עמ' 120.

חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז-1957 *

- הגדרת הסכם קיבוצי
1. הסכם קיבוצי הוא הסכם בין מעביד או ארגון מעבידים לבין ארגון עובדים שנעשה והוגש לרישום לפי חוק זה, בעניני קבלת אדם לעבודה או סיום עבודתו, תנאי עבודה, יחסי עבודה, זכויות וחובות של הארגונים בפלי ההסכם, או בזולק מענינים אלה.
- סוגי הסכמים קיבוציים
2. שני סוגים בהסכמים קיבוציים:
 (1) הסכם קיבוצי מיוחד - למפעל מסויים או למעביד מסויים - בין מעביד או ארגון מעבידים המייצג את המעביד לבין ארגון העובדים היציג של העובדים שעליהם יחול ההסכם;
 (2) הסכם קיבוצי כללי - לכל שטח המדינה או לחלק ממנה, לענפי עבודה מסויים או לכל ענפי העבודה כשההסכם הוא בין ארגון העובדים היציג שבצנף העבודה או בשטח הנדון לבין ארגון מעבידים שבהם, הכל לפי הענין.
- ארגון יציג לגבי הסכם קיבוצי מיוחד
3. ארגון יציג של עובדים לענין הסכם קיבוצי מיוחד הוא ארגון העובדים שעם חבריו במנה המספר הגדול ביותר של עובדים מאורגנים שעליהם יחול ההסכם, או שהוא מייצגם לענין אותו הסכם, ובלבד שמספר זה אינו פחות משליש כלל העובדים שעליהם יחול ההסכם.
- ארגון יציג לענין הסכם קיבוצי כללי
4. ארגון יציג של עובדים לענין הסכם קיבוצי כללי הוא ארגון עובדים שעם חבריו במנה המספר הגדול ביותר של עובדים מאורגנים שעליהם יחול ההסכם.
- שינוי ביציגות אינו פוגע בהסכם
5. געשה הסכם קיבוצי, יראוהו ככר-תוקף אף אם תוך תקופת תקפו איבד ארגון עובדים את התכונות העושות אותו ארגון יציג לפי הסעיפים 3 או 4.
- חתימת טענת כשרות לאחר חתימה
6. טענה שארגון עובדים בעל הסכם קיבוצי לא היה בשעת עשייתו של ההסכם ארגון עובדים יציג לענין אותו הסכם לא תישמע אלא מטעם ארגון עובדים אחר.
- הסכם קיבוצי חייב כתב
7. הסכם קיבוצי יהיה בכתב והוא היין לכל שינוי בו או להארכתו.
- הסכם קיבוצי חייב כתיבה
8. מותר לעשות הסכם קיבוצי מיוחד גם בדרכים אלה:
 (1) חתימה על כתב הצטרפות לכללים שהוסכם עליהם בין ארגון עובדים ובין ארגון מעבידים בענינים העשויים להיות נושא להסכם קיבוצי;
 (2) חתימה על כתב הצטרפות להסכם קיבוצי מיוחד קיים.
- מסור ממס בולים
9. הסכם קיבוצי, וכן הסכם המשנה או המאריך הסכם קיבוצי, פטורים ממס בולים.
- רישום
10. תוך שלושה חדשים מתאריך החתימה יישלח, באופן שנקבע בתקנות, לשר העבודה, או למי שנתמנה לכך על-ידי, העתק של כל הסכם קיבוצי, של כללים מוסכמים וכתב הצטרפות כאמור בסעיף 8, לשם רישום; הוא היין לגבי כתב שינוי, ביטול או הארכה של המסמכים האמורים.
- תחילתו של הסכם
11. תחילתו של הסכם קיבוצי היא מהיום שנקבע לכך בהסכם, ובאין תאריך קבוע - מיום חתימתו.
- הסכם לתקופה מסויימת והסכם לתקופה בלתי מסויימת
12. הסכם קיבוצי יכול שיהיה לתקופה מסויימת הקבועה בו או לתקופה בלתי מסויימת או מקצתו כך ומקצתו כך.

* נהקבל כנסת ביום י"ז באדר א' תשי"ז (18 בפברואר 1957); הצעת החוק ודברי הכבר נתפרסמו בה"ח 283, תש"ז, עמ' 118.

13. הסכם קיבוצי לתקופה מסויימת שתמה תקופת תקפו, ואחד מבעלי ההסכם לא הודיע לצד השני במועד הנכון ובכתב על גמר תקפו, יוסיף להיות בר-תוקף בתורת הסכם קיבוצי לתקופה בלתי מסויימת; המועד להודעת גמר הוא כקבוע בהסכם, ובאין קביעה בהסכם — שני חדשים לפחות לפני תום תקפו של ההסכם.

תקופת תקפו של
הסכם קיבוצי
לתקופה מסויימת

ה
ה
13

14. הסכם קיבוצי לתקופה בלתי מסויימת, רשאי כל צד לבטלו במתן הודעה מוקדמת על כך לצד השני במועד הקבוע לכך בהסכם, ואם אין קביעה בהסכם, שני חדשים לפחות לפני יום הביטול, ואולם תקפו של הסכם קיבוצי שנעשה לכתחילה לתקופה בלתי מסויימת הוא לפחות שנה אחת.

תקופת תקפו של
הסכם קיבוצי
לתקופה
בלתי מסויימת

15. הסכם קיבוצי מיוחד חל על —

תיקפו של הסכם
קיבוצי מיוחד

(1) בעלי ההסכם;

(2) המעבידים המיוצגים, לענין אותו הסכם, על ידי ארגון מעבידים שהוא בעל ההסכם;

(3) כל העובדים מהסוגים הכלולים בהסכם, המועבדים על ידי מעביד שהוא בעל ההסכם או שהוא מיוצג כאמור בפסקה (2), במקצועות או בתפקידים הכלולים בהסכם.

16. הסכם קיבוצי כללי חל על —

תיקפו של הסכם
קיבוצי כללי

(1) בעלי ההסכם;

(2) המעבידים, בענפים או בשטח הכלולים בהסכם, שהיו בעת חתימת ההסכם חברים בארגון המעבידים שהוא בעל ההסכם, או שנעשו לחברים תוך תקופת תקפו של ההסכם, חוץ מחברים שהוצאו מכלל ההסכם במפורש;

(3) כל העובדים מהסוגים הכלולים בהסכם המועבדים, על ידי מעביד כאמור בפסקה (2), במקצועות או בתפקידים הכלולים בהסכם.

17. לענין סעיף 16 יהא אישור של ארגון עובדים או מעבידים בכתב, כי פלוני הוא חבר בו, או שהיה חבר בו בזמן פלוני, הוכחה מספקת לחברותו.

הוכחת חברות
בארגון

18. עבר מפעל מיד ליד או חולק או מוזג, יראו את המעביד החדש כמעביד שעליו חל ההסכם הקיבוצי.

שונוי מעבידים

19. הוראות שבהסכם קיבוצי בדבר תנאי עבודה, סיום עבודה, וחובות אישיות המוטלות לפי אותן הוראות על עובד ומעביד וזכויות המוקנות להם (להלן — הוראות אישיות), יראו אותן כחווה עבודה בין כל מעביד וכל עובד שעליהם חל ההסכם, ותקפן אף לאחר פקיעת תקפו של ההסכם הקיבוצי, כל עוד לא שונו או לא בוטלו כדין; השתתפות בשביתה לא יראו כהפרת חובה אישית.

זכויות וחובות
של עובד
ומעביד

20. זכויות המוקנות לעובד בהוראות אישיות שבהסכם קיבוצי אינן ניתנות לויתור.

איסור לוותר
על זכויות

21. זכויות עובד הקבועות בחוק יכול הסכם קיבוצי להוסיף עליהן אך לא לגרוע מהן.

שמירת זכויות

22. הוראה בחווה עבודה שהיא שונה מהוראה אישית שבהסכם קיבוצי החל על בעלי החווה — ההוראה שבהסכם הקיבוצי עדיפה; היה השינוי לטובת העובד, עדיפה ההוראה בחווה העבודה, אם אין בהסכם הקיבוצי דבר המונע במפורש אותו שינוי.

חווה עבודה
והסכם קיבוצי

23. היו חלים על עובד יותר מהסכם קיבוצי אחד, הולכים אחר הוראה שהיא לטובת העובד.

סתירה
בין הסכמים

24. על אף כל דין לא יהיה ארגון עובדים או ארגון מעבידים חייב בפיצויים על הפרת חובותיו לפי הסכם קיבוצי, אלא במידה שהתחייב בהם במפורש בהסכם קיבוצי כללי.
25. שר העבודה רשאי, ביזמתו הוא או לפי בקשת בעל הסכם קיבוצי כללי, להרחיב, בצו, היקף תחולתה של כל הוראה שבהסכם קיבוצי כללי (להלן – צו הרחבה), אם לדעתו נכון לעשות כן בשים לב למספר העובדים והמעבידים, שעליהם חל ההסכם הקיבוצי הנדון, ולמשקלו של ההסכם בהסדר יחסי העבודה ובקביעת התנאים בשוק העבודה; השר רשאי לעשות כך בין שההסכם תקף ובין שהותגה תקפו כמתן צו הרחבה.
26. לא יתן שר העבודה צו הרחבה אלא אם פרסם שלושה חדשים קודם לכן, בדרך הנראית לו, הודעה בכתב על כוונתו לעשות כן, ומשנתפרסמה – רשאי כל מעוניין לערור על מתן הצו לפני השר בדרך שתיקבע בתקנות; לא יפרסם שר העבודה הודעה כאמור אלא לאחר שהתייעץ בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלדעת השר הם נוגעים בדבר.
27. לא יתן שר העבודה צו הרחבה אלא אם קוימו תנאים אלה:
- (1) הוראות ההסכם הקיבוצי הנדון שהן נושא לצו ההרחבה אינן פוגעות בנכות אדם לעבודה עקב חברותו או אי-חברותו בארגון עובדים;
  - (2) ההוראות בהסכם הקיבוצי שהן נושא לצו ההרחבה אינן בסתירה לאמנת עבודה בינלאומית שישראל אישרה אותה;
  - (3) המועצה הראשית ליחסי עבודה הפועלת מכוח חוק יישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז-1957 (להלן – המועצה), דנה בענין וחוות דעתה הובאה לפני שר העבודה.
28. (א) צו הרחבה יפורסם ברשומות, יגדיר את ההוראות שהורחבו, את סוגי העובדים והמעבידים שעליהם חל הצו ואת תחילת תקפו ובלבד שתחילתו לא תקדם לתאריך הפרסום.
- (ב) ההוראות שהורחבו בצו יפורסמו בדרך שיוזרה שר העבודה.
29. פורסם צו הרחבה כאמור אין עוררים על תקפו.
30. (א) ניתן צו הרחבה, יהיו הוראות ההסכם הקיבוצי שהורחבו בצו חלות על כל העובדים ועל כל המעבידים, שעליהם חל הצו, ויראו אותן כחלק מחוזה עבודה שבין אותם עובדים לבין אותם מעבידים.
- (ב) אין הוראות סעיף קטן (א) גורעות מזכותו של עובד על פי הוראה בחוזה עבודה או בהסכם קיבוצי המעניקה תנאים טובים יותר.
31. חם תקפו של הסכם קיבוצי, שעל הוראותיו ניתן צו הרחבה, בטל צו ההרחבה והודעה על כך תפורסם ברשומות.
32. ראה שר העבודה שהנסיבות האמורות בסעיף 25 אינן קיימות עוד, רשאי הוא לאחר התייעצות במועצה וכן בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלדעת השר נוגעים בדבר, לבטל את צו הרחבה והודעה על הביטול ועל תאריכו תפורסם ברשומות, ובלבד שתאריך הביטול לא יקדם לתאריך הפרסום.

¹ ס"ח 221, תשי"ז, עמ' 58.

33. בטל צו הרחבה מכות סעיף 31 או בוטל מכות סעיף 32, מוסיפות ההוראות האישיות של ההסכם הקיבוצי שהורחבו בצו לעמוד בתקפן כחלק מחוזי העבודה שהיו קיימים בהיות הצו בתקפו, כל עוד לא שונו או לא בוטלו בחוזי עבודה חדשים.

המשרד תכפו של
הוראות אישיות

34. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, אך לא יתקין שר העבודה תקנות לפי סעיף 26 אלא לאחר התייעצות בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלזעת השר נוגעים בדבר.

ביצוע ותקנות

35. חוק זה אינו חל על הסכמים שנעשו לפני תחילתו, אך לא יפגע בתקפם של אלה.

הוראות מעבר

36. תחילתו של חוק זה היא ביום כ"ח באדר א' תשי"ז (1 במרס 1957).

תחילה

מרדכי נמיר
שר העבודה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה